

ring sprak bij die gelegenheid 'als haar mening uit, dat het vertrouwen in de landsadvocaat hierdoor geenszins geschokt zal worden.'¹ Wij nemen aan dat toen, althans bij allen die van die zaak afwisten, nog de dankbare herinnering leefde aan het advies waarmee van der Does het hinderlijke volkenrecht tot het uiterste uitgerekt had. Maar ook andere adviseurs van de secretarissen-generaal waren daar niet afkerig van.

Vliegvelden voor de 'Luftwaffe'

Vrijwel onmiddellijk na de capitulatie begonnen de Duitsers op verscheidene plaatsen te eisen dat de Nederlandse vliegvelden die tijdens de meidagen als gevolg van de bombardementen en van de gevechten zwaar beschadigd waren, hersteld zouden worden; dat proces was nog maar nauwelijks aan de gang of er bleek dat het de Duitsers niet alleen om herstel te doen was: enkele vliegvelden moesten belangrijk uitgebreid worden, bij andere diende men binnen het bestaande areaal nieuwe landingsbanen aan te leggen. De bedoeling van dit alles was zonneklaar: de *Luftwaffe* wilde ook op Nederlands gebied bases bezitten om Engeland, als het het hoofd niet in de schoot legde, te bombarderen. Natuurlijk was het denkbaar dat de Duitsers hier of daar van een enkel vliegveld, Schiphol bijvoorbeeld, ook gebruik zouden maken voor hun burgerluchtverkeer, maar de situatie als geheel werd gedekt door de passage uit de 'Aanwijzingen' die wij al citeerden: wanneer de vijand 'in bijzondere gevallen' van de burgerbevolking werkzaamheden zou eisen 'met nagenoeg uitsluitend militaire bedoelingen (bijv. aanleg van strategische wegen of spoorwegen die van geen belang zijn voor de burgerbevolking)', dan moesten deze werkzaamheden 'als ongeoorloofd worden beschouwd'. Van vliegvelden werd in die passage niet gerept; ze was in haar strekking overigens duidelijk genoeg.

In overeenstemming met Winkelmans instructies begon de genie met aan de aannemers die vóór de meidagen bezig geweest waren vliegvelden te verbeteren (Bergen bijvoorbeeld), te gelasten, die werkzaamheden onmiddellijk te staken. Het eerste conflict deed zich, voorzover bekend, in Gouda voor; daar werd van de burgemeester, mr. dr. K. F. O. James, mede-
¹ Csg: Notulen, 12 juli 1940. Hoe misplaatst dat vertrouwen was, bleek nog eens extra uit het feit dat van der Does begin '41 de NSB'er d'Ansembourg in een persoonlijk schrijven hartelijk gelukwensde met zijn benoeming tot commissaris van de provincie Limburg: 'Nu zijn voor Nederland de grote veranderingen gekomen', juichte hij. (brief, 14 febr. 1941, van G. W. van der Does aan d'Ansembourg (NSB, 1353))